

EVALUATIE RESTYLEN HUISHOUDENS DELFT

Een integrale aanpak voor een kleurrijk perspectief

Auteurs: Peter Tangel (Mensframe)
Dick Holt (Stichting Stunt)
Vidomes
Woonbron
Basisschool De Horizon

Rotterdam, september 2009

Dit is een publicatie uit het SEV-programma: Keer de verloedering!

U kunt SEV-publicaties vinden op www.sev.nl, of bestellen bij:

SEV

Postbus 1878

3000 BW Rotterdam

Telefoon 010 - 282 50 50

sev@sev.nl

De SEV ontwikkelt innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken op het gebied van wonen. Wij zijn onafhankelijk, maar kunnen niet zonder initiatiefrijke netwerkpartners. Samen met hen beproeven we ideeën voor innovaties in de praktijk.

VOORWOORD

Voor u ligt het eindverslag van het experiment 'Restylen van huishoudens'. Het betreft hier, naar wij hopen, een inspirerend schrijven waarin het idee, samenwerking, aanpak, het restylen zelf en de link naar een integrale aanpak worden beschreven. Er wordt op het eind van dit eindverslag een antwoord gegeven op de vraag: 'Wat heeft het opgeleverd?', maar nog geen eindconclusie getrokken.

In oktober wil de SEV namelijk een onafhankelijke resultaatmeting laten plaatsvinden. Een onderzoeker zal dan zowel huishoudens als professionals vragen stellen.

Dit past binnen de standaardevaluatie 'Investeren in mensen' waarin verwante experimenten passen die gericht zijn op sociale stijging van individuele huishoudens.

Investeren in mensen is ook wat de organisaties in Delft met dit experiment voor ogen stond. Dit eindverslag toont de maatschappelijke betrokkenheid van de (samenwerkende) partners aan en de veerkracht van de betrokken huishoudens. Ongeacht de beoordeling die organisaties, betrokken huishoudens en anderen zullen geven aan dit experiment, mogen we trots zijn dat de (grootschalige) betrokkenheid aanwezig was. Een perspectiefvolle wenk naar de nabije toekomst!

Jeroen Singelenberg
SEV-programmaregisseur

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	5
1. Vooraf	7
1.1 Nieuw perspectief door kleine metamorfose.....	7
2. Voorgeschiedenis	9
2.1 In vruchtbare bodem.....	9
3. Filosofie	11
3.1 Uitgaan van de kracht van gezinnen	11
4. Projectbeschrijving.....	13
4.1 Grote ambitie, bescheiden budget.....	13
5. Aanpak.....	17
5.1 Stap voor stap op de goede weg	17
6. Uitkomsten.....	19
6.1 Ieder op zijn eigen manier	19
7. Aanbevelingen	27
7.1 Meenemen in het vervolg	27
8. Samenvatting.....	29
8.1 Duurzaam verankeren	29
Colofon	30

1. VOORAF

1.1 Nieuw perspectief door kleine metamorfose

Veel mensen die rond het bijstandsniveau leven, hebben moeite om de touwtjes aan elkaar te knopen. Door de lastige economische situatie van deze huishoudens ontbreekt soms de veerkracht om bijkomende problemen het hoofd te bieden. Kans op achteruitgang in de fysieke omgeving (het interieur) kan leiden tot onrust en spanning op het sociale en emotionele vlak. Zonder professionele hulp zijn veel van deze huishoudens niet in staat om hun leven op orde te krijgen en te houden.

Daarom start in 2008 in Delft het experiment 'restylen huishoudens'. Stichting World Art Delft en Stichting Stunt stellen samen het projectplan voor het experiment op. Het initiatief valt in goede aarde bij diverse partners zoals de woningcorporaties Woonbron en Vidomes, de gemeente Delft, Combiwerk, Careyn, Kwadraad, Mondriaan, Robin Hood, Kringloopbedrijf Delft en Uit de Kunst. Zij gaan een onorthodoxe samenwerkingsrelatie aan om huishoudens met een laag inkomen op weg te helpen naar zelfredzaamheid. In 2008 verklaart de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting (SEV) dit initiatief tot landelijk experiment. De SEV ontwikkelt innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken op het gebied van wonen.

Doel van het experiment is meer te weten te komen over de effecten op een gezin als de woonsituatie door het restylen van een interieur aanzienlijk verbetert. Dit experiment werkt met de aanname dat een relatief kleine interventie in de woonsituatie een goede stimulans voor de bewoners kan zijn om hun leven een positieve wending te geven. Een plezierige en stabiele woonsituatie biedt gezinnen de ruimte om hun energie in andere zaken te steken dan in overleven, een frisse start te maken en eventuele achterstanden in te halen. Een andere peiler van het project is het weer op gang brengen van een adequate hulp- en ondersteuningsstructuur in en rond het gezin. In beleidsstukken wordt dit aangeduid met sociale activering en sociale stijging.

In de evaluatie die nu voor u ligt, staat hoe het experiment is verlopen en hoe het de zes deelnemende gezinnen is vergaan tijdens de looptijd van het project. De vraag: 'Levert het restylen van huishoudens duurzame, positieve effecten op?' wordt in een later stadium beantwoord door de SEV.

Om de privacy van de deelnemers te beschermen is de rapportage anoniem.

2. VOORGESCHIEDENIS

2.1 In vruchtbare bodem

Positieve energie

In 2008 is Delft het toneel voor het project 'Recycle Art: afval is een ontwerpfout'. Deelprojecten zijn educatie voor de bovenbouw van een aantal basisscholen, een symposium met internationale kunstenaars, een tentoonstelling en het boek 'Recycle Art: rubbish a defect of design'. Kernpartners binnen dit project zijn World Art Delft, Technische Universiteit Delft, diverse basisscholen, Stichting Stunt en Mensframe. De combinatie beeldende kunst, hergebruik en duurzaamheid genereert veel positieve energie bij de deelnemers.

Chemie

Intussen lopen het Kringloopbedrijf en de Stichting Stunt al langere tijd rond met het idee om mensen op of onder het bijstandsniveau snel en adequaat te helpen bij het opknappen van hun huis. Dit idee komt ter sprake tijdens de voorbereidingen van bovenstaand project. Er ontstaat al snel een goede chemie tussen de mensen die zich met beide plannen bezighouden. Niet lang daarna ontstaat het idee om het restylen van huishoudens te verrijken met de bijdragen van beeldend kunstenaars en van hulpverleningsinstanties.

In de wijk, achter de voordeur

De Delftse woningbouwcorporaties Woonbron en Vidomes zijn intussen druk doende met concrete acties om de afstand tussen hun organisatie en hun klanten te verkleinen. Zij willen weten wat zich afspeelt in het leven van de individuele klanten en meer zicht krijgen op wat er in de wijk en achter de voordeuren gebeurt.

Kansrijk leren, kansrijk leven

Basisschool De Horizon in de Gilliswijk gaat steeds wijkgericht werken. Zij verklaren dat er voor hun leerlingen alleen een kansrijke leer- en leefomgeving kan ontstaan, als er sprake is van een hechte leefgemeenschap in en om de school.

Pact tegen de armoede

In Delft ondertekenen tientallen organisaties het Pact Tegen Armoede op initiatief van de gemeente Delft. De ondertekenaars spreken de intentie uit om samen te werken aan het bestrijden van armoede en sociale uitsluiting. Zij willen dat minder mensen aan de kant staan, minder kinderen in armoede opgroeien, meer mensen economisch zelfredzaam zijn en dat mensen minder schulden hebben.

Dankzij al deze initiatieven valt het experiment 'restylen van huishoudens' in vruchtbare bodem en kan het project begin 2009 een vliegende start maken.

3. FILOSOFIE

3.1 Uitgaan van de kracht van gezinnen

Zelfredzaamheid

Een relatief kleine interventie in de woonsituatie kan een goede stimulans voor de bewoners zijn om hun zelfredzaamheid te vergroten. Zij krijgen een kans om hun energie in andere zaken te steken dan in overleven, een frisse start te maken en eventuele achterstanden in te halen.

Zelfwerkzaamheid

De deelnemende gezinnen moeten zelf ook de handen uit de mouwen steken.

Vrijwilligheid

De gezinnen doen op vrijwillige basis mee met het experiment.

Duurzaamheid

Minder energieverbruik verlaagt de woonlasten. Daarom gaat het restylen uit van energiebesparende aanpassingen. Daarvoor is gebruikgemaakt van de expertise van stichting Collusie, een landelijke organisatie zonder winstoogmerk, die adviseert op het gebied van energiebesparing, duurzaamheid en milieuzorg.

Herstel van vertrouwen

Door een aantal positieve ervaringen met hulp van buitenaf, kan bij de deelnemers het verdwenen vertrouwen in zorg- en hulpverleners herstellen en kunnen latente zorg- en hulpbehoeftes weer manifest gemaakt worden. De volgende stap is het aankloppen bij de instanties voor zorg, welzijn en reïntegratie.

4. PROJECTBESCHRIJVING

4.1 Grote ambitie, bescheiden budget

Empoweren

Het experiment is een kleinschalige project waaraan zes Delftse huishoudens meedoen die op of onder de armoedegrens leven. Deelnemers zijn afkomstig uit de groep die net even dat positieve duwtje nodig heeft om zelf de draad weer op te pakken. Het opknappen van een interieur levert snel zichtbare resultaten op en kan de deur openzetten om een meer actieve en positieve blik op de eigen omstandigheden te ontwikkelen.

Basisprincipes

Het experiment stoelt op een aantal basisprincipes. Dit zijn:

1. Het gezin als kern.
2. Respect voor de eigen opvattingen van de gezinnen.
3. Betrokkenheid van maatschappelijke organisaties.
4. Snel fysiek aan de slag en snel zichtbaar resultaat.
5. Een vrolijke noot door toegepaste kunst.

Budget

Er wordt gewerkt met een budget van 1.800 euro per huishouden voor de aanschaf van materialen (verf, gereedschap, behang), de kosten van de kunstenaar en uren voor projectcoördinatie. Het budget is afkomstig van beide woningcorporaties. Het relatief kleine budget is werkbaar door de inzet van een vrijwilliger, een kunstenaar die tegen kostprijs werkt en doordat het Kringloopbedrijf een aantal meubels gratis ter beschikking stelt en thuisbezorgt. Ook andere partners hebben kosteloos of kostendekkend hun diensten ingezet. Daarnaast hebben sommige bewoners zelf iets gereserveerd of kunnen ze een beroep doen op voorzieningen zoals de bijzondere bijstand voor inrichtingskosten.

Looptijd van het project

Bij de meeste gezinnen is sprake geweest van een looptijd van een aantal maanden. Daarin is inbegrepen de eerste benadering door de basisschool, het huisbezoek en de (fysieke) interventie.

Werkorganisatie en aansturing

Er was sprake van een eenvoudige werkorganisatie. De Horizon selecteerde huishoudens op verzoek van de 2 betrokken corporaties. De manager van De Horizon benaderde vervolgens de huishoudens. Indien mensen positief reageerden, gingen vervolgens de manager van De Horizon en de coördinator van het experiment op huisbezoek. Tijdens het huisbezoek werden wensen van de huishoudens kenbaar gemaakt. Het ging daarbij dan om fysieke ingrepen, zoals opnieuw behangen, vervangen meubels, een vrolijk verfje etc.

De coördinator benaderde na het huisbezoek kernpartners, indien van toepassing aanwezige hulpverleners en soms per huishouden een partner voor een specifieke klus. En vervolgens ook weer de huishoudens om

aan te kondigen wie met hen contact zouden zoeken, wanneer etc. Hij was als het ware een (logistiek) verbindingspunt tussen de huishoudens, de kernpartners en andere betrokkenen.

Stichting Stunt heeft een aantal werkervaringsprojecten ontwikkeld. Deelnemers daaraan worden ingezet om mee te werken bij eenvoudige klussen in en om het huis. Daarbij is altijd professionele begeleiding aanwezig. Voor technisch complexere werkzaamheden worden medewerkers van de corporaties of hun onderhoudsdiensten ingezet.

In het eerste huishouden is via de netwerken van de corporaties in plaats van een klussteam een vrijwilliger ingezet.

Ook is in bijna alle gevallen een kunstenaar ingeschakeld via WRKPLTS voor Creatie en Vormgeving. Naast de fysieke klussen is tegelijkertijd aandacht geschonken aan het inspireren en betrekken van huishoudens langs deze weg. Het omtoveren van een tweedehands meubel naar een kunstwerk waar men heel erg trots op is, het maken van sjablonen van een populair kinderprogramma en dit samen met het huishouden aanbrengen op een muur, zijn twee sprekende voorbeelden.

Een andere belangrijke kernpartner is Kringloopbedrijf Delft. Zij hebben meubels geselecteerd en gratis ter beschikking gesteld. Ook bezorgden zij de meubels gratis thuis.

Verder zijn per huishouden op maat contacten gelegd met de - in sommige gevallen - aanwezige hulpverlening (waaronder een thuisbegeleidster en een gezinscoach), Combiwerk voor een klus in een tuin en met een complexbeheerder van Woonbron ten aanzien van een aantal praktische afspraken met huishoudens.

In een aantal gevallen is contact gezocht met de al aanwezige hulpverlening.

Het experiment wordt begeleid door een begeleidingsgroep met vertegenwoordigers van de twee deelnemende corporaties en Stichting Stunt.

Partners

Organisatie	Bijdrage aan het experiment
Basisschool De Horizon	<ul style="list-style-type: none">• Stelt gegevens van signaleringsteam ter beschikking.• Heeft ingangen bij de deelnemende gezinnen.• Voert de eerste gesprekken met gezinnen. Als gezinnen willen deelnemen introduceert de school de projectcoördinator.• School blijft functioneren als contactpersoon. Gaat mee op huisbezoeken.
Woonbron Delft	<ul style="list-style-type: none">• Stelt budget beschikbaar, heeft zitting in de begeleidingsgroep en zorgt, indien noodzakelijk, voor inzet onderhoudsdienst.• Draagt deelnemers voor.
Vidomes Delft	<ul style="list-style-type: none">• Stelt budget beschikbaar en heeft zitting in begeleidingsgroep.• Draagt deelnemers voor.

Stichting Collusie	<ul style="list-style-type: none"> • Geeft adviezen over energiebesparing. • Levert energieboxen en geeft voorlichting.
Kunstenaar Rien Olijslagers	<ul style="list-style-type: none"> • Maakt ontwerpen voor het pimpen van meubels en interieur. • Betreft deelnemende gezinnen bij de ontwerpen. • Maakt de kunstwerken.
Kringloopbedrijf	<ul style="list-style-type: none"> • Stelt tweedehands goederen ter beschikking en bezorgt deze aan huis (kosteloos).
Combiwerk	<ul style="list-style-type: none"> • Levert mensen voor speciale diensten (kosteloos).
Leger des Heils	<ul style="list-style-type: none"> • Begeleidt een gezin na het opknappen van de woning.
Careyn	<ul style="list-style-type: none"> • Zet gezinsbegeleiding in na het restylen van de woning.
Wereldzaak	<ul style="list-style-type: none"> • Stelt, als dank na het restylen van een woning, gratis diners beschikbaar.
SEV	<ul style="list-style-type: none"> • Verantwoordelijk voor de effectmeting.
Stichting Stunt	<ul style="list-style-type: none"> • Is mede initiatiefnemer van het project. • Zet een klussenteam in, samengesteld uit deelnemers van werkervaringsprojecten. • Neemt deel aan begeleidingsteam en voert de overall communicatie over het project. Doet dit in afstemming met de woningcorporaties
Gemeente Delft	<ul style="list-style-type: none"> • Steunt indirect via Pact tegen de Armoede.
Mensframe	<ul style="list-style-type: none"> • Mede-initiatiefnemer. • Voert de coördinatie.

5. AANPAK

5.1 Stap voor stap op de goede weg

Stap 1: De selectie

De zes huishoudens worden geselecteerd, gebruikmakend van de gegevens van het zorgteam van basisschool De Horizon.

Criteria voor selectie zijn:

- Wonen in een huurwoning van Woonbron of Vidomes.
- Een inkomen op of onder de armoedegrens.
- Wel willen, maar zelf niet kunnen.

Stap 2: De werving

De geselecteerde huishoudens worden benaderd door de woningbouwcorporatie of door het management van basisschool De Horizon. Zij krijgen een uitleg van het experiment en de vraag of zij op vrijwillige basis wilden deelnemen aan het experiment. De benaderde bewoners reageren allen positief.

Stap 3: De voorlichting

De manager van De Horizon en de coördinator van Mensframe leggen samen huisbezoeken af. Tijdens dit huisbezoek lichten zij het experiment toe, beantwoorden zij vragen en sturen zij de verwachtingen in de goede richting. Zij wijzen de weg naar gezinscoaches en andere hulpverleners, afhankelijk van de situatie van de afzonderlijke gezinnen.

Stap 4: De inventarisatie

De bewoners maken samen met de projectcoördinatie een inventarisatie van de werkzaamheden, die moeten worden uitgevoerd. Alle huishouden worden gewezen op de mogelijkheid een kunstenaar in te schakelen en adviezen te krijgen voor energiebesparende maatregelen.

Stap 5: De afspraken

De bewoners en de betrokken organisaties maken afspraken over de uitvoering.

Stap 6: De uitvoering

Klussen

Iemand van het klussenteam gaat samen met de bewoners het materiaal inslaan. De meubels zijn vooraf geselecteerd bij het Kringloopbedrijf, maar de deelnemers moeten ze nog wel bekijken en goedkeuren.

Hulpverlening

De bewoners stellen samen met de projectcoördinator een actieplan op om duidelijk te krijgen wie iets kunnen betekenen voor dit huishouden, zoals schuldhulpverlening, zorg, onderwijs en hygiëne.

Stap 7: De afronding

Richting deelnemende organisaties: hen bedanken en belonen voor hun bijdrage en vragen naar hun ervaringen.

Richting de deelnemende gezinnen: nog 1 x keer op huisbezoek om de tevredenheid te peilen en te vernemen of er sprake is van een wending ten goede.

6. UITKOMSTEN

6.1 Ieder op zijn eigen manier

De deelnemers

Alle deelnemende gezinnen hebben hun eigen last te dragen; alleen de kinderen opvoeden, een gehandicapte vader, komen vluchten uit een ver land en dat allemaal op of onder de armoedegrens. Toch willen alle benaderde gezinnen op hun eigen manier meedoen aan het experiment.

Achtergrondinformatie over de zes deelnemende gezinnen:

- Zes huishoudens in de Gilliswijk en de Debussystraat.
- Vijf gezinnen via basisschool De Horizon.
- Vier eenoudergezinnen en twee 'complete' gezinnen.
- Drie gezinnen met een (laag) inkomen uit arbeid, drie met een uitkering.
- Allen op of onder de armoedegrens.

Gezin 1: Een begaanbare tuin

Gezinsleden

Man (gehandicapt), vrouw (mantelzorg), kinderen van 7 en 9 jaar oud.

Inkomenssituatie

Geen bijstandsuitkering, persoonsgebonden budget vanwege handicap van de man, wel recht op inrichtingskosten ten behoeve van absoluut noodzakelijk, niet uitstelbare kosten.

Speerpunten

Dagbesteding voor de man, meer ruimte voor de vrouw, tuin aanpassen aan handicap van de man.

Belemmerende factoren

- Gezinsleden moeten nog wennen aan het gegeven dat man van de ene op de andere dag door zijn handicap in veel opzichten een andere echtgenoot en vader is geworden.
- Zorg voor man door vrouw vraagt veel tijd en aandacht.

Bevorderende factoren

- De familie en burens leveren hand- en spandiensten.
- De familie is op zoek naar meer structurele dagbesteding voor de man (Zorg in Natura is maar een paar uur per week).

Wapenfeit

- Achtertuin opgehoogd en herbestraat om struikelen van de man te voorkomen.
- Extra stangen in badkamer aangebracht.
- Noodzakelijke tweedehands meubels beschikbaar gekregen.

Lastig

Brandgevaar (schroeiplekken in tafel, man kan brandende sigaretten niet vasthouden).

Plannen

Vrouw wil buitenshuis werken.

Betrokken hulpverlening

- Zorg in Natura (spelletjes met de man).
- GGZ levert opvoedingsondersteuning aan één van de kinderen.

Houding t.o.v. hulpverlening

Positief.

Gezin 2: Nieuwe deuren geopend

Gezinsleden

Vrouw, 5 kinderen tussen de 7 en 17 jaar oud.

Inkomenssituatie

Bijstandsuitkering, beslag aanwezig, uitkering via STOED, recht op inrichtingskosten voor absoluut noodzakelijke, niet uitstelbare goederen, parttime baan.

Speerpunten

Beschadigde deuren herstellen (agressie in het verleden), gevaarlijke situaties door loshangende contactdozen, meer structuur door plaatsen eettafel (aan tafel eten en spelen).

Belemmerende factoren

De kinderen wilden een bijdrage leveren, maar het klussenteam had te weinig tijd om hun bijdrage in te plannen.

Bevorderende factoren

- Vrouw heeft al veel zelf gedaan.
- Leefbare sfeer in huis.
- Strenge aanpak door gezinscoach van Leger des Heils.
- Vrouw heeft klussenteam uitstekend gecaterd.

Wapenfeiten

- Corporatie heeft deuren vervangen en plafonds opgeknapt.
- Klussenteam heeft veel behangen en geveerd.
- Kunstenaar neemt computertafel (aangeschaft bij Kringloop) onder handen voor metamorfose.

Lastig

Gezin heeft een flink hulpverleningstraject achter de rug, dit wordt voorlopig via een gezinscoach gestructureerd voortgezet.

Plannen

De fysieke metamorfose is hopelijk een steuntje in de rug voor het gezin en de gezinscoach

Betrokken hulpverlening

Gezinscoach Leger des Heils.

Houding t.o.v. hulpverlening

Vertrouwen van de kinderen in instanties is toegenomen.

Gezin 3: Een frisse wind

Gezinsleden

Vrouw, 3 kinderen van 7, 8 en 10 jaar.

Inkomenssituatie

Bijstandsuitkering, schuldsanering, leenbijstand toegekend, recht op vergoeding voor absoluut noodzakelijke en niet uitstelbare goederen.

Speerpunten

Vochtigheid en benauwdheid in huis, geen eettafel, nergens privacy, deuren uit de hengels, onpraktische indeling, rommelige slaapkamer moeder, gebrek aan inspiratie en structuur.

Belemmerende factoren

Moeder heeft weinig fut/energie.

Bevorderende factoren: ?

Wapenfeit

Letterlijk een frisse wind laten waaien door ramen open te zetten.

Lastig

Opstandig gedrag oudste zoon.

Plannen: ?

Betrokken hulpverlening

Complexbeheerder die erop toeziet dat de vrouw de gordijnen open doet en de ramen open zet.

Houding t.o.v. hulpverlening

Contacten met leerkrachten van De Horizon zijn positiever geworden.

Gezin 4: Troostmuurschildering voor dochter

Gezinsleden

Vrouw en 2 kinderen: één kind nog thuis en één op de basisschool.

Inkomenssituatie

Bijstandsuitkering + werk.

Speerpunten

Draad weer oppakken na periode van grote spanningen.

Belemmerende factoren: ?

Bevorderende factoren

Vrouw heeft zelf helpen klussen en is daar trots op, bijdrage aan zelfvertrouwen.

Wapenfeit

Een fraaie muurschildering voor de dochter die wel wat bemoediging kon gebruiken.

Lastig

Heeft al lange weg achter de rug met veel hulpverleningsinstanties, deelname aan dit project was bedoeld om een positieve stap in de goede richting te zetten, niet om de hele situatie structureel op te lossen.

Plannen

Wil weer parttime gaan werken; is inmiddels ook gelukt.

Betrokken hulpverlening

Is bekend bij degenen die hebben voorgedragen. Focus experiment was juist het daar niet over te hebben en in te zetten op een directe aanpak fysieke leefomgeving met sterke betrokkenheid van de mensen.

Houding t.o.v. hulpverlening

In het begin wilde het huishouden niet meedoen vanwege afnemend vertrouwen in hulpverlening.

Gezin 5: Alle muren verfraaid

Gezinsleden

Man, vrouw, twee kinderen van 7 en 10 jaar.

Inkomenssituatie

Klein inkomen uit arbeid (man) + aanvullende uitkering, vluchtelinggezin.

Speerpunten

Groot behangproject, vervangen bankstel, scheuren en gaten.

Belemmerende factoren

Een klein besteedbaar inkomen.

Bevorderende factoren

Allen hard bezig om de Nederlandse taal te leren, man heeft een parttime baan.

Wapenfeit

Alle muren hebben een metamorfose ondergaan, kunstenaar zal nog een actief traject samen met gezin opzetten (uitgesteld vanwege ziekte kunstenaar).

Lastig: ?

Plannen

Een positief ingesteld gezin heeft via het experiment een positief duwtje meegekregen, dat was in dit geval voldoende.

Betrokken hulpverlening: ?

Houding t.o.v. hulpverlening: ?

Gezin 6: Gepimpte gangkast, symbool voor frisse start

Gezinsleden

Vrouw en 2 jonge kinderen van 1 en 4 jaar.

Inkomenssituatie

Uitkering.

Speerpunten

Geluidsoverlast bij benedenburen door dunne laminaatvloer, meer sfeer, rust en gezelligheid in huis door verlichting en plaatsen eettafel.

Belemmerende factoren

- Permanente aanwezigheid van 2 vriendinnen (onbeleefd tegen vrijwilliger).
- Negatieve publiciteit in Telegraaf, die de deelnemster op zichzelf betrok.

Bevorderende factoren

Actief contact met kunstenaar over metamorfose gangkast en actief contact met vrijwilliger.

Wapenfeiten

- Praktischer indeling huiskamer. Door aanschaf stoelen bij eettafel kan het gezin weer aan tafel eten. Verandering levert volgens de vrouw en de thuisbegeleidster meer rust en structuur voor het gezin op.
- De creatieve aanpak van de kast in de gang door kunstenaar en de metamorfose babykamer en vooral huiskamer en gang door vrijwilliger, maken dat mevrouw trots is op haar huis.

Lastig

- Vrouw hielp niet altijd mee als dit wel afgesproken was en hield zich niet altijd aan afspraken.
- Was eerste huishouden in de reeks van 6, misschien vanuit project te hoge eisen (te veel en te snel), soms hakken in het zand en stapjes terug.
- Geluidsoverlast benedenburen nog niet opgelost, wel in de huiskamer, maar nog niet in de gang.

Plannen

Aanpakken rest van de geluidsoverlast.

Betrokken hulpverlening

Thuishulp Careyn.

Houding t.o.v. hulpverlening

Wisselend.

Entree

Cruciaal bij de entree in de gezinnen is de bemiddeling van een manager van basisschool De Horizon, bij ouders en kinderen bekend als 'meester Kees'. Deze leerkracht werkt al lang op deze school en stond ook jaren voor de klas. De deelnemende gezinnen geven aan dat ze nog wel vertrouwen hebben in deze leerkracht, maar niet meer in hulpverleners en corporatiemedewerkers. Bij het benaderen van de gezinnen maken de initiatiefnemers dankbaar gebruik van de vertrouwensband tussen 'meester Kees' en de gezinnen. Een gouden greep. Alle benaderde gezinnen doen mee.

Budget

Gemiddeld besteedt een gezin € 1.800 aan het begeleid restylen van de woning.

Maatregelen

Elk gezin vraagt om een uitwerking op maat. Voorbeelden van uitgevoerde opknaptacties zijn:

- Plaatsen van een opbergkast.
- Pimpen van een oude kast.
- Ophangen van nieuwe gordijnen.
- Herbestraten van de achtertuin van een bewoner met een handicap.
- Verven en behangen.
- Deuren herstellen die tijdens een huiselijke ruzie beschadigd zijn.
- Ventileren van een potdichte woning.
- Kinderkamer opknappen.
- Wandschildering maken.

Energiebesparing

Berekeningen over energiebesparende maatregelen laten zien dat ze de huishoudens een jaarlijkse besparing tussen de € 100 en € 344 kunnen opleveren.

Zelfwerkzaamheid

Alle huishoudens werken in meerdere of mindere mate mee met het opknappen. Sommigen hebben moeite de hulp te accepteren en stellen zich op als 'kritische klant'. Anderen hebben hun handen vol om de klussers te cateren en voor de kinderen te zorgen. Alle gezinnen zijn betrokken bij het doen van de inkopen. Een aantal gezinnen gaat zelf naar het Kringloopbedrijf. Sommige bewoonsters pakken zelf de kwast.

Een goede buur zijn

Bij huishouden 1 is de geluidsoverlast voor de burens niet volledig opgelost. In de huiskamer wel, maar in de andere ruimtes niet. Bij een huisbezoek blijkt daar dun zeil te liggen zonder ondervloer. De bewoonster is hier alsnog op aangesproken, maar tot nu toe zonder resultaat.

Samenwerking met kunstenaar

De kunstenaar betreft de deelnemers actief bij zijn projecten. Een deelnemer zoekt zelf bij het Kringloopbedrijf een meubel uit en de kunstenaar maakt er een kunstwerk van. In een kinderkamer verschijnt een wandtekening met een thema dat aansluit bij de voorkeur van het kind. Betrokkenheid van een beeldend kunstenaar geeft net die extra dimensie die nodig is om er een authentieke metamorfose van te maken.

Tevredenheid over klussen

De zes gezinnen zijn blij met het resultaat, maar uiten dit op hun eigen manier.

Contact met hulpverlening

Alle gezinnen hebben op de een of andere manier wel contact met de professionele hulpverlening. Bij de zes gezinnen in dit experiment is er sprake van contacten met een gezinsbegeleidster, een gezinscoach, het jongerenloket, iemand die thuis spelletjes komt doen, iemand die taallessen aan huis komt geven en een complexbeheerder. Bij huishouden 4 wordt niet duidelijk met welke instantie de bewoonster in gesprek is. Huishouden 5 heeft behoefte aan dagopvang. In twee gevallen vindt een gesprek plaats met een gezinscoach van Careyn en het Leger des Heils. Deze relaties zijn opnieuw aangegaan of geïntensiveerd.

7. AANBEVELINGEN

7.1 Meenemen in het vervolg

Betere garanties voor het commitment van organisaties

Bij de start van het project moet duidelijk zijn welke expertise, inzet, producten, diensten en geld de betrokken organisaties gaan leveren.

Meer capaciteit inzetten

Bij huishouden 1 is te weinig menskracht ingezet: één vrijwilliger en één kunstenaar. De metamorfose is zeer geslaagd, maar de druk op de vrijwilliger en de bewoners was te groot. Daarna is een klussenteam ingezet, tijdelijk samengesteld uit de deelnemersgroep van twee werkgelegenheidsprojecten.

Verwachtingen van deelnemers beter managen

Per deelnemend gezin vooraf goed vastleggen wat er van hen wordt verwacht en wat zij van het project mogen verwachten. Bewoners moeten altijd meehelpen met het opknappen. Uitzoeken wat er nodig is om daar een schepje bovenop te doen.

De uitvoering beter clusteren

De uitvoering opdelen in een aantal logische blokken:

- Analyseren wat de reguliere instanties buiten het project om kunnen doen.
- Inzetten van een vast klussenteam.
- Inzetten van een kunstenaar of binnenhuisvormgever.
- Inzetten van een opruimer/organizer die samen met bewoners inventariseert welke bergruimte nodig is en helpt deze praktisch in te richten.
- Inzetten van energiebesparende maatregelen.
- Bewoners gericht attenderen op mogelijkheden voor hulpverlening, werk en scholing en daarnaar doorverwijzen.

Meer focus op verandering in lifestyle

Het aansturen op empowerment en het bestendigen van een nieuwe leefstijl (begeleiding van een jaar door een gezinscoach) is nog niet helemaal uit de verf gekomen. De focus lag te veel op de uitvoering van de klussen en minder op toeleiding naar aanvullende hulp en zorg. Deze valkuil moet in het vervolg omzeild worden en de follow-up moet beter geregisseerd worden.

8. SAMENVATTING

8.1 Duurzaam verankeren

Levert dit experiment een blijvende bijdrage aan de emancipatie van groepen aan de onderkant van de samenleving?

De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat we dat (nog) niet weten. Wat we wel weten is dat het experiment bij de zes gezinnen een beweging in de goede richting teweeg heeft gebracht. Bij een aantal deelnemers zijn positieve ontwikkelingen waargenomen in zelfvertrouwen en vertrouwen in de hulpverlening. Voorbeelden hiervan zijn:

- Toegenomen vertrouwen in de betrokken maatschappelijke organisaties.
- Intenties om weer of meer betaald werk te zoeken.
- Opener tegemoet treden van de buitenwereld (buren, school).
- Beter leren budgetteren.
- Meer vertrouwen in eigen kunnen.
- Het opnieuw aangaan van contacten met hulpverlening en maatschappelijke organisaties.

Om ook de vraag naar de blijvende effecten te beantwoorden gaat SEV samen met de initiatiefnemers een gedegen evaluatieonderzoek houden gedurende een half jaar tot een jaar na de interventies. Dan wordt duidelijk of er daadwerkelijk sprake is van sociale activering of sociale stijging en of dat in verband gebracht kan worden met het opknappen van het interieur van de woning.

Vooralsnog lijkt het verstandig om door te gaan met het restylen van huishoudens en in de uitvoering de leerpunten uit het experiment mee te nemen. Ook is wijsheid het project niet meer te benaderen als experiment, maar dit concept van werken duurzaam te verankeren in de bedrijfsvoering van de betrokken organisaties.

COLOFON

Uitgave	SEV
Auteurs	Peter Tangel (Mensframe), Dick Holt (Stichting Stunt), Vidomes, Woonbron en Basisschool De Horizon
Vormgeving omslag	Ontwerpwerk, Den Haag
Druk omslag	Drukkerij Goos, Ouderkerk aan den IJssel
Opmaak	Freya Zwartewaalsloot, Vlaardingen

Hoewel grote zorgvuldigheid is betracht bij het samenstellen van dit rapport, aanvaarden SEV en de betrokkenen geen enkele aansprakelijkheid uit welke hoofde dan ook voor het gebruik van de in deze publicatie vermelde gegevens.

Rotterdam, september 2009